

Sygn. akt III USKP 37/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania P. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 9 lutego 2023 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt III AUa 868/19,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (organ rentowy) decyzją z 1 kwietnia 2019 r. odmówił P. P. (odwołujący się) przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za lata 2004-2017.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 12 września 2019 r., VIII U 1182/19 oddalił odwołanie P. P. złożone od powyższej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, że P. P. w dniu 25 listopada 1998 r. złożył w KRUS zgłoszenie do ubezpieczenia rolniczego, jako datę rozpoczęcia działalności rolniczej wskazując 1 października 1998 r. W części III zgłoszenia, zawierającej tabelę z pozostałymi danymi istotnymi dla objęcia ubezpieczeniem, w kolumnach 4 i 5, przeznaczonej do wskazania informacji dotyczących podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu P. P. wpisał „niezatrudniony”.

Decyzją z 3 grudnia 1998 r. organ rentowy stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe od dnia 1 października 1998 r. Decyzja zawiera 6 punktów pouczeń. W punkcie 1 zawarto informację, że „rolnik jest zobowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby zatrudnione w jego gospodarstwie, podlegające z tego tytułu ubezpieczeniu oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności”. Natomiast zgodnie z punktem 2 „rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, nadal podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Osoby te z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, ubezpieczeniu podlegają tylko wówczas, gdy złożą w tej sprawie stosowne oświadczenie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego”.

P. P. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 1 września 1996 r. Działalność polegała na sprzedaży samochodów używanych i była prowadzona do maja 1999 r. Od dnia 15 maja 1999 r. odwołujący się prowadzi działalność gospodarczą pod firmą M.. Odwołujący się w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej zajmuje się naprawą oraz sprzedażą wózków widłowych oraz ich wynajmem. Działalność świadczy na rzecz około 10 stałych kontrahentów oraz klientów doraźnych. P. P. na bieżąco inwestuje w rozwój przedsiębiorstwa, rozbudowując park maszynowy. Zbudował także warsztat naprawczy, składający

się z części przeznaczonych do wykonywania prac ślusarskich, mechanicznych, elektrycznych oraz lakierniczych. Posiada dwa samochody ciężarowe o ładowności 2 tony i 12 ton, maszyny w postaci tokarki, wiertarki stołowej, urządzenia do piaskowania, agregatu sprężarkowego oraz drobnych narzędzi specjalistycznych. Rocznie odwołujący się sprzedaje około 50 sztuk wózków widłowych. Oprócz naprawy, sprzedaży i wynajmu wózków widłowych P. P. zajmuje się sprzedażą samochodów osobowych i ciężarowych, których rocznie sprzedaje około 10 sztuk. Zatrudnia pracowników średnio od 2 do 4 w zależności od potrzeb.

Od stycznia 2018 r. odwołujący się rozpoczął wykonywanie kary bezwzględnego pozbawienia wolności, będąc skazanym na łącznie 3 lata i 3 miesiące. W trakcie pobytu w zakładzie karnym działalność gospodarcza jest nadal kontynuowana. Bieżącymi czynnościami zajmuje się jego ojciec oraz księgowa. P. P. udziela im instrukcji telefonicznie oraz w trakcie przebywania na wolności w ramach przepustek.

Pozarolnicza działalność gospodarcza jest głównym źródłem utrzymania P. P. . Za 2004 rok podatek wyniósł 511,70 zł, za 2005 rok - 816,00 zł, za 2006 rok - 1.094,00 zł, za 2007 rok - 2.278,00 zł, za 2008 rok - 2.446,00 zł, a za lata 2009-2017 - 0,00 zł za każdy rok. Po 2009 r. działalność gospodarcza odwołującego się przynosiła w rozliczeniu finansowym straty z uwagi na ciągłe inwestycje w celu rozbudowania firmy. Działalność gospodarcza rozliczana jest księgą przychodów i rozchodów, odwołujący się jest płatnikiem podatku VAT. Osiągał w latach 2004 - 2017 obroty rocznie w granicach od ok. 7.900 000 zł do 3.000 000 zł.

Poza prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej P. P. prowadzi działalność rolniczą, uprawiając marchewkę, kapustę, zboża i maliny na około 30 ha gruntów. Posiada wieloletni (30 - 20 letni) sprzęt rolniczy: ciągniki U. [...] i [...]1, 3 przyczepy oraz osprzęt do ciągników. Zboże kosi wynajmowanym kombajnem. W gospodarstwie około 5 ha gruntów przeznaczone jest pod uprawę zboża, które nabywca zbiera samodzielnie. Kapusta oraz marchewka sprzedawana jest bezpośrednio kontrahentom, którzy przyjeżdżają po odbiór. Część kapusty sprzedawana jest także na rynku hurtowym E., czym zajmuje się głównie jego ojciec. Maliny odstawiane są do skupów. Do zbiorów wynajmuje pracowników, zajmując się organizacją oraz nadzorowaniem ich pracy. W trakcie pobytu

odwołującego się w zakładzie karnym obowiązki te przejęli jego ojciec oraz siostra. Budynki gospodarcze mieszczą się na terenie, gdzie zlokalizowane są także magazyny i warsztaty wchodzące w skład przedsiębiorstwa M..

P. P. w dniach 22 listopada 2000 r., 17 czerwca 2004 r., 31 stycznia, 20 maja, 24 czerwca r., 22 sierpnia oraz 28 listopada 2005 r., 23 lutego 2006 r., 27 września oraz 6 listopada 2007 r. składał do KRUS wnioski o wydanie zaświadczeń stwierdzających okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, w celu przedłożenia w banku, w tym do kredytu oraz w celu rozliczenia się z urzędem skarbowym.

Odwołujący się nie zgłaszał do KRUS faktu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie składał również zaświadczeń, o których stanowi art. 5a ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W dniu 5 maja 2017 r. organ rentowy uzyskał informację o prowadzeniu przez odwołującego pozarolniczej działalności gospodarczej. Prezes KRUS decyzją z 18 lipca 2017 r. stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników P. P. od dnia 18 lipca 2017 r. W toku postępowania odwoławczego Prezes KRUS wydał decyzję z 1 marca 2018 r. w której stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników P. P. od dnia 23 marca 1995 r. do dnia 30 września 1998 r. jako domownika C. P.. W związku z tym decyzjami z dnia 15 marca 2018 r. organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników P. P. od dnia 15 marca 2018 r., jednocześnie uchylił decyzję z dnia 18 lipca 2017 r., a także potwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od dnia 18 lipca 2017 r. do dnia 14 marca 2018 r. W uzasadnieniu decyzji wskazał, iż odwołujący nie złożył zaświadczenia o wysokości podatku za 2004 r. i za kolejne lata. P. P. złożył odwołanie od decyzji z dnia 15 marca 2018 r., (postępowanie prowadzone w sprawie VIII U 1328/18 zostało zawieszone do czasu zakończenia przedmiotowej sprawy).

Wnioskiem z 6 marca 2019 r. P. P. zwrócił się do Prezesa KRUS o przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia o wysokości podatku dochodowego za okres od 2004 r. do 2017 r. P. P., domagając się przywrócenia

terminu do złożenia zaświadczenia powoływał się na nieznaną przepisy prawnych oraz brak odpowiedniego pouczenia przez KRUS.

Sąd Okręgowy stwierdził, że obowiązująca w polskim systemie prawnym zasada znajomości prawa nie pozwala na obarczenie w tym przypadku odpowiedzialnością organu rentowego za brak pouczenia o treści wskazanego przepisu. Zasada *ignorantia iuris nocet* nie jest wyłączona w prawie ubezpieczeń społecznych. Zdaniem Sądu Okręgowego brak wiedzy ubezpieczonego, skutkujący ostatecznie wyłączeniem z ubezpieczenia wobec niedopełnienia obowiązków, ale dopiero od dnia 15 marca 2018 r., nie mógł być w realiach niniejszej sprawy oceniany jako zdarzenie losowe. Sąd pierwszej instancji stwierdził, że osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą są podmiotami funkcjonującymi w obrocie gospodarczym i powinny być świadome swoich obowiązków. Przedsiębiorcy nie mogą nie być świadomi powszechnego obowiązku podatkowego, z czym koreluje również obowiązek zawiadamiania KRUS o wielkości podatku w roku poprzednim jako warunku zachowania ubezpieczenia rolniczego. Brak indywidualnego pouczenia przez organ rentowy o obowiązku wynikającym z art. 5a ust. 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie może prowadzić do uchylenia określonego w tym przepisie skutku w postaci ustania ubezpieczenia społecznego rolników.

Sąd pierwszej instancji nie znalazł podstaw do przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia albo oświadczenia o nieprzekroczeniu kwoty granicznej, o których mowa w art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Nie miało w sprawie znaczenia, że odwołujący się rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej przed dniem wejścia w życie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, tj. przed dniem 1 stycznia 1997 r. W ocenie Sądu Okręgowego prowadzona przez P. P. pozarolnicza działalność gospodarcza ma charakter wiodący, rozwojowy, w której widzi większe szanse zarobku i realizowania swej aktywności zawodowej. Biorąc pod uwagę wieloletni okres prowadzenia działalności gospodarczej w powiązaniu z wielkością obrotu rocznego, przekraczającego milion złotych, jak i szereg działań w zakresie rozwijania tej działalności, Sąd Okręgowy przyjął, że wykonywana przez odwołującego się działalność rolnicza miała charakter marginalny. W tym przypadku brak

przywrócenia terminu do złożenia zaświadczeń o nieprzekroczeniu kwoty podatku dochodowego z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie stanowi nieproporcjonalnego i zbyt rygorystycznego skutku w postaci ustania ubezpieczenia rolniczego.

Apelację od wyroku Sąd Okręgowy złożył P. P. Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 14 stycznia 2021 r., III AUa 868/19 oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że istota postępowania w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozważenia, czy istniały przesłanki do przywrócenia odwołującemu się terminu do złożenia zaświadczenia, o którym mowa w art. 5a ust. 1 pkt 5, ust. 4 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 174). Zgodnie z art. 5a ust. 7 tej ustawy, termin ten może zostać przywrócony na wniosek zainteresowanego rolnika, jeżeli udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że pojęcie „zdarzenia losowe” nie zostało zdefiniowane w powołanym przepisie, ani w innych przepisach ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przyjmuje się w orzecznictwie, że „zdarzenie losowe” w rozumieniu art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oznacza spowodowane zarówno działaniem sił przyrody, jak i działaniem innego człowieka, zdarzenie nieprzewidywalne, niemożliwe do uniknięcia i niezależne od woli osoby wywodzącej z niego skutki prawne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2010 r., I UK 49/10, OSNP 2011 nr 23-24, poz. 304). Podkreśla się też, że zdarzenie losowe w rozumieniu tego przepisu nie może być utożsamiane z brakiem wiedzy o konieczności złożenia w organie rentowym stosownego zaświadczenia ani brakiem winy w uchybieniu terminowi do dokonania tej czynności (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 28 marca 2012 r., III AUa 13/12, LEX nr 1153768).

Sąd Apelacyjny powołując się na stanowisko orzecznictwa (wyrok Sądu Najwyższego z 6 marca 2012 r., I UK 330/11, OSNP 2013 nr 3-4, poz. 42, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 30 grudnia 2015 r., III AUa 807/15, LEX nr 1960663), uznał, że okoliczności niniejszej sprawy nie pozwalają na przyjęcie, iż niezachowanie przez odwołującego się terminu z art. 5a ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznych rolników nastąpiło wskutek zdarzeń losowych, o których mowa w art. 5a ust. 7 tej ustawy. P. P. jako przyczynę niezachowania

terminu wskazywał nieznajomość prawa, tj. niewiedzę o tym, że prowadząc działalność gospodarczą i jednocześnie będąc ubezpieczonym w KRUS był zobowiązany do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Nieznajomość prawa nie stanowi jednakże zdarzenia losowego uzasadniającego przywrócenie terminu w rozumieniu art. 5a ust. 7 ustawy (wyrok Sądu Najwyższego z 27 października 2015 r., III UK 32/15, LEX nr 1968447).

Odwołujący się podnosił także, że przyczyną uchybienia terminu było nieotrzymanie od organu rentowego jakiegokolwiek informacji odnośnie ciążącego na nim obowiązku złożenia stosownego zaświadczenia. Sąd Apelacyjny zauważył, że z materiału dowodowego sprawy nie wynikało, żeby odwołujący się na jakimkolwiek etapie informował KRUS o fakcie prowadzenia działalności gospodarczej, nie można zatem wymagać, by organ rentowy był zobligowany do informowania go w tym przedmiocie, w szczególności o zmianach przepisów dotyczących rolników prowadzących działalność gospodarczą. P. P. jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą od 1996 r., a następnie od 1999 r., która jest jego podstawowym źródłem utrzymania. Zgłaszając się do ubezpieczenia rolniczego w formularzu zgłoszeniowym zawarta została informacja o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu, natomiast w decyzji z dnia 3 grudnia 1998 r. znajduje się pouczenie o konieczności informowania KRUS o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu. Sąd Apelacyjny stwierdził, że choć pouczenie miało miejsce przed wejściem w życie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w okolicznościach sprawy, powoływanie się na nieznajomość prawa i brak pouczenia przez osobę prowadzącą przez wiele lat działalność gospodarczą, regularnie rozliczającą się w urzędzie skarbowym oraz mającą podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym z dwóch tytułów, jest niewystarczające.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że w ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązuje zasada, iż w razie posiadania innego tytułu do ubezpieczenia lub podlegania zaopatrzeniu społecznemu obowiązek ubezpieczenia rolniczego jest wyłączony. Zawsze zatem pierwszeństwo ma tytuł nierolniczy. Jedyne wyjątek dotyczy zbiegu ubezpieczenia rolniczego z obowiązkiem ubezpieczenia z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Rolnik prowadzący

jednocześnie taką działalność gospodarczą podlega nadal ubezpieczeniu rolniczemu, jeżeli w ciągu 14 dni od rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej złoży w KRUS oświadczenie o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego. Zgodnie z art. 5a ust. 6 ustawy ubezpieczenie rolnicze takiej osoby ustaje z mocy prawa m.in. w razie niedostarczenia w terminie zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Ustanie ubezpieczenia następuje z mocy samego prawa i nie jest uzależnione od uprzedniego indywidualnego pouczenia ubezpieczonego przez organ rentowy o obowiązkach wynikających z art. 5a ust. 3 i 4 (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2008 r., I UK 287/07, OSNP 2009 nr 13-14, poz. 182, uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z 17 września 2015 r., III UZP 1/15, OSNP 2016 nr 4, poz. 46).

W niniejszej sprawie P. P. w dniu 31 grudnia 2011 r. złożył w Urzędzie Gminy [...] wniosek o zmianę wpisu w CEIDG. O powyższym fakcie został poinformowany ZUS, który mając rozeznanie o podjęciu pozarolniczej działalności gospodarczej przez skarżącego, nie podjął żadnych działań wyjaśniających. Stąd też KRUS w decyzji z 15 marca 2018 r. stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dopiero od dnia 15 marca 2018 r., mimo że faktycznie odwołujący się nie spełniał już znacznie wcześniej warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Organ rentowy działał w ten sposób w interesie społecznym i słusznym interesie obywatela.

W niniejszej sprawie nie doszło do uchybienia art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, bowiem ograniczenia o jakich mowa w art. 5a ust. 5, 6 i 7 ustawy o ubezpieczeniach społecznych rolników mieszczą się w granicach określonych w tym przepisie Konstytucji.

Sąd Apelacyjny odnosząc się do zarzutu przekroczenia przez sąd pierwszej instancji zasady swobodnej oceny dowodów przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, stwierdził, że jest on częściowo trafny, natomiast nie skutkuje zmianą treści rozstrzygnięcia w sprawie i uwzględnieniem odwołania.

Zdaniem Sądu drugiej instancji Sąd Okręgowy niezasadnie ustalił, że działalność rolnicza odwołującego miała charakter marginalny, co stoi w sprzeczności z materiałem zgromadzonym w sprawie. P. P. jest właścicielem 30 hektarowego gospodarstwa, uprawia marchew, kapustę, zboża i maliny. Natomiast, jak sam stwierdził, składając wyjaśnienia w sprawie przed Sądem pierwszej instancji, to w prowadzonej działalności gospodarczej widzi większe szanse zarobku, w tę dziedzinę swojej aktywności inwestuje i jest w nią daleko bardziej zaangażowany.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł odwołujący się, zaskarżając wyrok ten w całości i zarzucając naruszenie:

- art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez jego błędną wykładnię i niezastosowanie polegającą na błędnym przyjęciu, że pojęcie „zdarzeń losowych” w swej definicji nie obejmuje wskazanych przez ubezpieczonego przyczyn niezłożenia w terminie zaświadczenia o wysokości podatku należnego, co skutkowało nieprzywróceniem odwołującemu się terminu do złożenia zaświadczenia z urzędu skarbowego o nie przekroczeniu kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów osiąganych z pozarolniczej działalności gospodarczej za lata 2004-2017;

- art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez jego błędną wykładnię i niezastosowanie i przyjęcie, że wysłanie przez KRUS ogólnego pouczenia w 1998 r., a zatem kilka lat przed wejściem w życie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jest realizowaniem przez KRUS obowiązku informacyjnego względem ubezpieczonego podczas gdy przepis ten wyraźnie stanowi, iż organ ma obowiązek informować ubezpieczonego o przysługujących mu prawach i obowiązkach w sytuacji ich zmiany, co miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia;

- naruszenie art. 6 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez jego błędną wykładnię i niezastosowanie i uznanie przez sąd drugiej instancji, że skutki zaniechania obowiązku informacyjnego organu względem rolnika powinny być postrzegane odmiennie wobec rolnika prowadzącego działalność gospodarczą a rolnika nieprowadzącego pozarolniczej działalności gospodarczej podczas gdy z

definicji rolnika w rozumieniu powołanej wyżej ustawy takie rozróżnienie nie wynika, a tym samym nie sposób uznać za słuszny pogląd Sądu drugiej instancji, że rolnik prowadzący działalność gospodarczą powinien dołożyć większej staranności w pozyskiwaniu informacji o zmieniających się przepisach niż rolnik nieprowadzący działalności gospodarczej;

- naruszenie art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 2 Konstytucji RP przez jego niezastosowanie przez sąd drugiej instancji wobec P. P. jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą w dokonanej ocenie przesłanek do przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego większego stopnia rygoryzmu w porównaniu do pozostałych rolników, nieprowadzących działalności gospodarczej i błędne ustalenie przez sąd, że P. P. jako przedsiębiorca powinien samodzielnie dokonać rozeznania w przepisach prawa, podczas gdy inni rolnicy mają zagwarantowane prawo do informowania ich przez organy KRUS o zmieniających się przepisach, co godzi w konstytucyjną zasadę równości wszystkich, a w niniejszej sprawie wszystkich rolników wobec prawa, naruszając zasadę demokratycznego państwa prawnego oraz uchwytną zasadę sprawiedliwości społecznej.

Skarżący wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uwzględnienie odwołania w całości i przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o nie przekroczeniu kwoty należnego podatku dochodowego za lata 2004-2017, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw.

Za niezasadny należy uznać zarzut naruszenia art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Skarżący zarzucił jego błędną wykładnię i niezastosowanie przez przyjęcie, że pojęcie „zdarzeń losowych” w swej definicji nie obejmuje wskazanych przez niego przyczyn niezłożenia w terminie zaświadczenia o wysokości podatku należnego, co skutkowało nieprzywróceniem odwołującemu

się terminu do złożenia zaświadczenia z urzędu skarbowego o nie przekroczeniu kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów osiąganych z pozarolniczej działalności gospodarczej za lata 2004-2017. Jako przyczyny mające uzasadniać niedochowanie terminu odwołujący się wskazywał na nieznaną przepisy prawa oraz brak odpowiedniego pouczenia przez KRUS.

Rolnik, który rozpoczyna prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, może pozostać w ubezpieczeniu rolniczym po wykazaniu spełnienia warunków określonych w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Jednym z nich jest opłacanie podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości nieprzekraczającej kwoty, o której mowa art. 5a ust. 1 pkt 5 ustawy, w wysokości ustalonej w obwieszczeniu ministra do spraw rozwoju wsi (art. 5a ust. 9 ustawy). Jedną z materialnych przesłanek dopuszczalności wyboru ubezpieczenia społecznego rolników przez rolnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą jest zatem wysokość należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Wysokość ta nie może przekraczać określonej kwoty. Natomiast w myśl art. 5a ust. 4 i 6 ustawy udokumentowanie tej wysokości następuje przez złożenie w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zaświadczenia właściwego naczelnika urzędu skarbowego w terminie do 31 maja każdego roku podatkowego. Skutkiem niedopełnienia tego obowiązku jest ustanie ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie (wyrok Sądu Najwyższego z 27 października 2015 r., III UK 32/15, LEX nr 1968447).

W odniesieniu do art. 5 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 91, poz. 873), dotyczącego rolników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w chwili wejścia w życie tego aktu, Trybunał Konstytucyjny, w wyroku z 13 marca 2006 r., P 8/05, OTK-A 2006 nr 3, poz. 28 (jak i w wyroku z 18 lipca 2006 r., P 6/05, OTK-A 2006 nr 7, poz. 81, w relacji do art. 5a ust. 1 i 5 (obecnie ust. 4) ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu nadanym powyższą ustawą nowelizującą), nie stwierdził niezgodności wymienionych przepisów z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniach obu tych wyroków podkreślono, że nie istnieją przesłanki pozbawiające ustawodawcę możliwości ustanowienia czasowych ograniczeń ubiegania się przez obywateli o pewne uprawnienia. Wyznaczenie terminu udokumentowania formy opodatkowania prowadzonej działalności oraz wysokości uzyskanego dochodu miało na celu racjonalizację zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, zwłaszcza w przypadku osób prowadzących równoległe działalność pozarolniczą. Z uwagi na - wynikające z przyjęcia założenia o niskiej dochodowości produkcji rolnej w małych gospodarstwach – uprzywilejowanie (w zakresie wysokości składek) osób ubezpieczonych w rolniczym systemie ubezpieczeniowym względem adresatów systemu powszechnego, zasadne było wprowadzenie obowiązku corocznego potwierdzania przez beneficjentów faktu spełnienia przesłanek warunkujących korzystanie z tego przywileju. Nie można zatem podzielić stanowiska odwołującego się, że o ustaniu rolniczego ubezpieczenia społecznego osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą decyduje jedynie kwota należnego podatku dochodowego od przychodów z tej działalności.

Rolnik (domownik) prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą i zamierzający nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników powinien, zgodnie z ust. 5 tego artykułu w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą z dnia 2 kwietnia 2004 r. oraz ust. 3 i 4 tego artykułu w redakcji wprowadzonej ustawą zmieniającą z dnia 1 lipca 2005 r., udokumentować kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy zaświadczeniem właściwego naczelnika urzędu skarbowego, złożonym w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego do dnia 31 maja każdego roku podatkowego. Termin do dokonania tej czynności jest terminem prawa materialnego, a jego niedochowanie implikuje ustanie rolniczego ubezpieczenia społecznego (art. 5a ust. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

Na materialnoprawny charakter powyższego terminu, po upływie którego uprawnienie do podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą nie może być realizowane, wskazuje również orzecznictwo Sądu Najwyższego. Czasowe ograniczenie

ubiegania się przez obywateli o uprawnienie - podleganie preferencyjnemu systemowi rolniczego ubezpieczenia społecznego - nie jest przejawem dyskryminacyjnego wobec ubezpieczonych pozbawienia ich prawa do ubezpieczenia, ale zmierza do ustanowienia racjonalnego mechanizmu kontroli ustalonych w ustawie warunków umożliwiających rolnikowi pozostanie w tymże ubezpieczeniu, pomimo podjęcia innej działalności gospodarczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 18 lipca 2006 r., I UK 7/06, LEX nr 1421977; z 27 września 2006 r., I UK 75/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 285; z 19 października 2006 r., III UK 91/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 329; z 2 lutego 2012 r., III UK 51/11, OSNP 2013 nr 1-2, poz. 214).

Terminy prawa materialnego nie podlegają przywróceniu, chyba że ich przywrócenie zostanie przewidziane w przepisach prawa. Takim przepisem jest właśnie art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który stanowi, że terminy określone w art. 5a ust. 1 pkt 1 i ust. 4 mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika, jeżeli udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych. W wyroku Sądu Najwyższego z 6 marca 2012 r., I UK 330/11 (OSNP 2013 nr 3-4, poz. 42) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, zgodnie z którym regulację art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników należy potraktować jako wyraz zgody - ze względu na nieproporcjonalność przyczyny do skutku - na reasumpcję decyzji deklarującej wyłączenie z ubezpieczenia rolniczego przez wykazanie stanu rzeczy uzasadniającego istnienie przesłanek pozostania w ubezpieczeniu rolniczym. Z punktu widzenia charakteru instytucji wyłączenia z systemu rolniczego należy bowiem uznać ją za nieporównywalną z umożliwieniem stronie dokonania spóźnionej czynności procesowej (por. uchwałę pięciu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14 października 1996 r., OPK 19/96, ONSA 1997 nr 2, poz. 56). Zwrócono na to także uwagę w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów administracyjnych, stwierdzając, że art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi samodzielną podstawę przywracania terminów określonych w tym przepisie, wyłączając możliwość i potrzebę powoływania art. 58 k.p.a. i art. 168 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2010 r., I UK 49/10, OSNP 2011 nr 23-24, poz. 304 oraz Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 12 września

2007 r., IV SA/Wa 1240/07, LEX nr 374401, z 9 stycznia 2008 r., IV SA/Wa 2214/07, LEX nr 489070 i z 7 listopada 2007 r., IV SA/Wa 1904/07, LEX nr 424117).

Czynność materialnoprawna powiązana z uprawnieniem podmiotów objętych ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników do wyboru systemu ubezpieczenia, na podstawie art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, może być w sposób usprawiedliwiony opóźniona przez zdarzenie losowe. To, że wyłączną przesłanką przywrócenia terminu jest zdarzenie losowe, nie nawiązuje więc w żaden sposób do przesłanek subiektywnych właściwych dla oceny przywrócenia terminów procesowych (por. art. 168 § 1 k.p.c.), ani do innych regulacji przywracania terminów prawa materialnego (np. art. 265 k.p., por. uchwałę Sądu Najwyższego z 14 marca 1986 r., III PZP 8/86, OSNC 1986 nr 12, poz. 194; wyrok Sądu Najwyższego z 21 października 2004 r., I PK 646/03, LEX nr 2699824). Ustanawiając w art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przesłanki przywrócenia terminu ustawodawca, nie nawiązał do regulacji uzależniających przywrócenie terminu od braku winy, lecz odwołał się wyłącznie do przesłanki obiektywnej, tj. zdarzenia losowego, czyli okoliczności nadzwyczajnej i nieprzewidzianej, której nie można było przewidywać. Zdarzenie losowe to zdarzenie nieprzewidziane i nieuchronne, które uniemożliwia stronie dopełnienie w terminie czynności. Chodzi o każdy przypadek siły wyższej zachodzący w sposób nieprzewidywalny i nieuchronny, a także o inne zdarzenia „przypadkowe” (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z 6 marca 2012 r., I UK 330/11, OSNP 2013 nr 3-4, poz. 42 oraz z 27 października 2015 r., III UK 32/15, LEX nr 1968447, w których powołane zostały orzeczenia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 1930 r., III. 2 C. 167/30, PS 1931, poz. 498, z 9 kwietnia 1952 r., CR 962/51, OSN 1954 nr I, poz. 2; z 7 lutego 1953 r., I C. 60/53, OSN 1954 nr 2, poz. 35; oraz wyroki Sądu Najwyższego z 9 lipca 1962 r., I CR 54/62, OSNCP 1963 nr 12, poz. 262; z 28 września 1971 r., II CR 388/71, OSNCP 1972 nr 3, poz. 58; z 18 grudnia 2002 r., I PK 12/02, LEX nr 80457 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów z 12 października 1995 r., III AZP 19/95, OSNAPIUS 1996 nr 10, poz. 133).

Zgodnie z ustalonym w nauce prawa poglądem, przez siłę wyższą - według teorii obiektywnej, która została przyjęta w orzecznictwie - należy rozumieć przyczynę zdarzeń, których nie można było uniknąć ani też uczynić nieszkodliwymi

przez użycie środków leżących w granicach zwyczajnej zapobiegliwości. Pojęcie siły wyższej nie obejmuje natomiast wypadków wywołanych przyczyną wewnętrzną, tzn. pochodzącą od jednostki, która wypadkiem została dotknięta (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 23 września 1958 r., 3 CR 1230/58, LEX nr 1634547). Zatem istotne jest, żeby przyczyna, która spowodowała opóźnienie, była tego rodzaju, że uniemożliwiała dokonanie czynności w znaczeniu obiektywnym, ocenianym w każdym wypadku ad casum, przy czym nie jest konieczne traktowanie zdarzenia losowego jako akcji wyłączającej możliwość podejmowania jakichkolwiek czynności przez osobę poddaną jego działaniu. Należy więc podkreślić, że uchybienie terminowi do złożenia przez rolnika zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego powinno mieć charakter obiektywny i zewnętrzny w stosunku do rolnika, jaki przypisywany jest zdarzeniu losowemu (por. powołane wyroki Sądu Najwyższego I UK 330/11 oraz III UK 32/15).

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynikało, że odwołujący się nie wskazał tego typu okoliczności, które mogłyby uzasadniać opóźnienie w realizacji obowiązku wynikającego z art. 5a ust. 4 i 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (złożenia w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zaświadczenia właściwego naczelnika urzędu skarbowego w terminie do 31 maja każdego roku podatkowego). Powoływał się bowiem na przyczynę nieznajomości przepisów prawa w tym zakresie, która to nie może zostać uznana za usprawiedliwiającą przekroczenie terminu na podstawie art. 5a ust. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nieznajomość prawa nie jest wyjątkową okolicznością, która mogłaby usprawiedliwiać zaniechanie lub przekroczenie terminów do dokonywania istotnych czynności procesowych.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że „funkcjonowanie prawa, zwłaszcza w demokratycznym państwie prawnym, opiera się na założeniu, że wszyscy adresaci obowiązującej normy prawnej - a więc zarówno podmioty obowiązane do jej przestrzegania, jak i organy powołane do jej stosowania - znają jej właściwą treść (tzw. fikcja powszechnej znajomości prawa) i że nikt nie może uchylić się od ujemnych skutków naruszenia tej normy na tej podstawie, że normy tej nie znał lub rozumiał ją opacznie (*ignorantia iuris nocet*)” (por. uzasadnienie uchwały Trybunału Konstytucyjnego z 7 marca 1995 r., W 9/94, OTK 1995 nr 1, poz. 20). Uzasadniony

staje się wniosek, że nieznajomość prawa nie stanowi okoliczności, na którą można się powoływać w celu usprawiedliwienia niepodjęcia działań, od których norma prawna uzależnia określony skutek. Trybunał Konstytucyjny stwierdził również, że „podważenie zasady *ignorantia iuris nocet*, a więc przyjęcie, że nieznajomość prawa tłumaczyć może określone działania bądź zaniechania, prowadziłoby do negacji spójności i pewności prawa oraz do nieprzewidywalnych skutków w praktyce orzeczniczej” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2009 r., SK 36/07, OTK-A 2009 nr 10, poz. 151). Warto także wskazać, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 stycznia 2006 r., I CK 233/05 (OSNC 2006 nr 10, poz. 173) stwierdził, że „przyjęcie fikcji powszechnej znajomości przepisów prawnych zamieszczonych w należycie ogłoszonych i obowiązujących aktach prawnych jest konieczne ze względu na pewność i bezpieczeństwo obrotu prawnego”. W orzecznictwie administracyjnym również podkreśla się, że ugruntowana w europejskiej kulturze prawnej zasada *ignorantia iuris nocet* wyraża założenie, że każdy obywatel powinien znać adresowane do niego normy prawne. Podobnie zakłada inna premia łacińska: *ignorantia iuris non excusat*, która oznacza, że nikt nie może szukać usprawiedliwienia w nieznajomości prawa. Obowiązku pouczenia o trybie składania wniosku o przywrócenie terminu nie sposób wyprowadzać z ogólnych zasad wywodzonych z art. 2 Konstytucji RP - zasady państwa prawnego, zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez niego prawa, zasady praworządności czy sprawiedliwości społecznej (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 11 lutego 2014 r., II OSK 2188/12, LEX nr 1450897).

W stanie faktycznym niniejszej sprawy uznać należy, że nieznajomość prawa przez odwołującego się nie jest usprawiedliwieniem dla uchybienia przez niego terminowego realizowania obowiązku złożenia zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku od prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. Należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, że odwołujący się, jako osoba prowadząca istotną pod względem skali działalność gospodarczą, jak również działalność rolniczą, powinien należycie dbając o własne interesy weryfikować swoją sytuację w zakresie obowiązujących przepisów prawa.

Zasadnicze znaczenie dla uznania za niezasadne pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej (naruszenia art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu

społecznym rolników, art. 6 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 2 Konstytucji RP, związanych z niepouczeniem przez organ rentowy odwołującego się o obowiązek wynikającym z art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) ma stanowisko Sądu Najwyższego przyjęte w trafnie powołanej w sprawie uchwale składu siedmiu sędziów z 17 września 2015 r., III UZP 1/15 (OSNP 2016 nr 4, poz. 46) wyjaśniającej, że brak indywidualnego pouczenia ubezpieczonego przez organ rentowy o wynikającym z art. 5a ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązku złożenia w terminie zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie powoduje uchylenia określonego w art. 5a ust. 6 tej ustawy skutku w postaci ustania ubezpieczenia społecznego rolników.

W uzasadnieniu tej uchwały wyjaśniono, iż jako że indywidualne pouczenie ubezpieczonego przez organ rentowy o wynikającym z art. 5a ust. 3 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązku złożenia w terminie zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku od prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie było warunkiem ustania ubezpieczenia społecznego rolników na podstawie art. 5a ust. 6 tej ustawy, to również brak takiego indywidualnego pouczenia nie może prowadzić do uchylenia określonego w tym przepisie skutku w postaci ustania ubezpieczenia społecznego rolników. Ustawa wyraźnie stanowi, co „jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenia albo oświadczenia w Kasie”. W zakresie wymienionych przesłanek („Niezłożenie zaświadczenia albo oświadczenia, o których mowa w ust. 4, lub niezachowanie terminu do złożenia tego zaświadczenia...”) ustawa nie wymienia indywidualnego pouczenia ubezpieczonego przez organ rentowy o obowiązku złożenia zaświadczenia o wysokości należnego podatku. Akceptacja przeciwnej tezy oznaczałaby, że ustawy z 2004 r. i 2005 r. nie przyniosły zasadniczego (zamierzonego) skutku. Z ubezpieczenia społecznego rolników nie zostaliby wyłączeni ex lege ci, którzy nie spełniali już nowych warunków ubezpieczenia (zwłaszcza „niby rolnicy”) i nie składali już oświadczeń o objęciu ich

ubezpieczeniem społecznym rolników na dalszy czas. W przeciwieństwie do tego kręgu niesprawiedliwe może być pozbawienie *ex lege* rolniczego ubezpieczenia społecznego tego rolnika, który spełniał nowe warunki, jednak nie złożył oświadczenia lub zaświadczenia w terminie. Ustawodawca świadomy jest rygoryzmu nowej regulacji, co wynika z tego, że sam go łagodzi w pewnym stopniu instytucją przywrócenia terminu (art. 5a ust. 7). W takich sytuacjach wyłączeni z rolniczego ubezpieczenia społecznego rolnicy mogą korzystać z tego trybu.

Kierując się powyższym stanowiskiem, wypada za Sądem drugiej instancji, stwierdzić, że skarżący nie dopełnił wynikających z art. 5a ust. 3 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 91, poz. 873) obowiązków implikujących określony w ust. 6 tego artykułu skutek w postaci ustania ubezpieczenia społecznego rolników, a skutku tego nie niweczy brak szczegółowego pouczenia o treści tychże przepisów. Sąd Apelacyjny nie uznał, jak twierdzi skarżący, że wysłanie przez KRUS ogólnego pouczenia w 1998 r., a zatem kilka lat przed wejściem w życie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jest realizowaniem przez KRUS obowiązku informacyjnego względem ubezpieczonego. Sąd drugiej instancji jedynie wskazał, że w formularzu zgłoszeniowym do ubezpieczenia rolniczego zawarta została informacja o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu, natomiast w decyzji z dnia 3 grudnia 1998 r. znajdowało się pouczenie o konieczności informowania KRUS o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu. Sąd Apelacyjny stwierdził dodatkowo, że choć pouczenie miało miejsce przed wejściem w życie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w okolicznościach sprawy, powoływanie się na nieznajomość prawa i brak pouczenia przez osobę prowadzącą przez wiele lat działalność gospodarczą, regularnie rozliczającą się w urzędzie skarbowym oraz mającą podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym z dwóch tytułów, jest niewystarczające. Ostatecznie stanowisko jakie wyraził Sąd drugiej instancji słusznie sprowadzało się do konkluzji, że ustanie ubezpieczenia następuje z mocy samego prawa i nie jest uzależnione od uprzedniego indywidualnego pouczenia ubezpieczonego przez organ rentowy o obowiązkach

wynikających z art. 5a ust. 3 i 4, zgodnie treścią uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 17 września 2015 r., III UZP 1/15.

Należy przy tym podkreślić, na co trafnie wskazał Sąd Apelacyjny, że KRUS w decyzji z 15 marca 2018 r. stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dopiero od dnia 15 marca 2018 r., mimo że faktycznie odwołujący się nie spełniał już znacznie wcześniej warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W tych okolicznościach za niezasadne należy uznać powoływanie się skarżącego dodatkowo na naruszenie przepisów Konstytucji, a mianowicie art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 2 Konstytucji RP. Zgodnie z art. 32 Konstytucji, wszyscy są wobec prawa równi, wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne (ust. 1). Skarżący nie uzasadnił, dlaczego uważa, że został odmiennie (gorzej) potraktowany przez władze publiczne (organ rentowy i sądy ubezpieczeń społecznych) od innych ubezpieczonych. Zarzut nierównego traktowania przez władze publiczne nie został zatem uprawdopodobniony (ani tym bardziej wykazany). Nietrafnie wskazuje skarżący, że przejawem nierówności było zróżnicowanie w dokonanej ocenie przesłanek do przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego, z zastosowaniem większego stopnia rygoryzmu w porównaniu do pozostałych rolników, nieprowadzących działalności gospodarczej. Jak bowiem wynika z przeprowadzonej analizy zastosowania art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, co potwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 3 lutego 2016 r., (I UK 176/14, LEX nr 2288913) ustawodawca świadomy jest rygoryzmu nowej regulacji, co wynika z tego, że sam go łagodzi w pewnym stopniu instytucją przywrócenia terminu (art. 5a ust. 7). W takich sytuacjach wyłączeni z rolniczego ubezpieczenia społecznego rolnicy mogą korzystać z tego trybu. Rzeczą sądów zaś jest wykładnia i stosowanie prawa, które powinny ważyć, czy kwestie temporalne i dokumentacyjne mogą przeważać w indywidualnej sprawie nad istotą ubezpieczenia społecznego rolników, które związane jest z działalnością rolniczą i przysługuje tym rolnikom, którzy prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą w niewielkiej skali, niepozbawiającej ich takiego ubezpieczenia.

Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie dokonał w tym zakresie prawidłowej wykładni i zastosowania powołanych w podstawie skargi przepisów prawa, biorąc pod uwagę ustalony stan faktyczny w sprawie, w tym skalę i znaczący zakres prowadzonej przez skarżącego działalności gospodarczej.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.